

Kontrafaktisk historie

- med inddragelse af innovation og science fiction

Formidlingskonference
ved HistorieLab
2. marts 2016

Henriette Aaby

Pædagogisk Leder på Juelsminde Skole

Uddannet lærer i 2014 med linjefagene dansk, historie og specialpædagogik.

Tidligere uddannet akademiøkonom med mere end 20 års erfaring fra erhvervslivet med formidling, kommunikation og projektledelse.

Baggrund

"Houston, we've got a problem... or **two!**"

Manglende motivation + manglende læring

Det var (...) sådan, at mange elever oplevede den historieundervisning, som de fik tilbudt i skolen som kedelig og uvedkommende (...)

Undersøgelser af den historiebogsbaserede undervisning viste endvidere, at eleverne lærte meget lidt af den.

Bernard Eric Jensen (2006)

”Tese”

Ved at inddrage elevernes kreativitet og innovationskompetencer i undervisningen øges muligheden for, at de oplever historien som et *foranderligt system med utallige fortolkningsmuligheder.*

Historiebrug

– vores omgang med historien

Den måde vi iscenesætter den *fortalte* historie på
Episoder, personer og sammenhænge, som vi
udvælger, fremhæver og udelader med henblik
på at fremme et bestemt formål

- Politisk-ideologisk
- Underholdning
- Kommercielt
- Fællesskabs- og identitetsskabende

Historiske scenarier

En række – evt. fiktive – begivenheder til belysning af et udviklingsforløb eller en fremtidig situation

Historiske fortællinger

En beretning, der gør rede for et forløb over tid m.h.p. at skabe en meningsfuld sammenhæng

Historisk bevidsthed

Bevidsthed om samspil mellem fortidsfortolkning, nutidsforståelse og fremtidsforventninger

*”Hvilken relevans har
innovation
i en
historiefaglig kontekst?”*

Fornyelse

Henry Ford:

"Jeg opfandt intet nyt.

Jeg brugte blot opfindelser, som andre havde gjort før mig til at bygge en bil..."

Fra økonomisk trepunktslogik – til social og mellemmenneskelig innovation

Innovation i historiefaget

- behøver ikke munde ud i fysiske produkter, der kaster skygge i solen
- kan være løsninger på mellemmenneskelige udfordringer
  - fx løsninger, der gør mennesker mindre tilbøjelige til at slå hinanden ihjel, forsoningsstrategier til Balkan eller retssystemer i Rwanda

Meningsfulde dilemmaer

Afsæt i et overraskende fremtidsscenario

Vi må udfordre og provokere elevernes kognitive referenceramme.

Vi bør stille eleverne overfor dilemmaer og uforudsete, komplicerede sammenhænge, der berører dem og tvinger dem til at skabe nye kombinationer af tidligere gjorte erfaringer.

Niklas Ammert

”Er du idiot eller hvad? Det der er science fiction
– og det har ikke en skid med historie at gøre!”

”Hvilke *potentials*
byder scifi-genren på
i det *kontrafaktiske*
arbejde?”

Scifi-genrens potentialer

Vi kan skabe et fiktivt
fremtidsscenario, der ligner
elevernes verden
– med dilemmaer og
problemstillinger,
der rokker ved deres
virkelighedsopfattelse

Med scifi-genren

- Kan vi skabe røre i eleverne og udfordre deres nutidsforståelse
- Bliver nutiden en fiktiv fortid – som eleverne kender indgående og let kan forholde sig til
- Oplever eleverne, hvordan fortiden er virksom og nærværende – både i nutiden og i deres tanker om fremtiden

Konstruktion

– af historiske scenarier og fortællinger

Eleverne

- får mulighed for at visualisere deres viden og sætte den i nye rammer
- får lettere ved at forstå de mekanismer, der har skabt de dominerende historiske fortællinger i nutiden
- oplever dermed større grad af mening, relevans og sammenhæng i faget

At være historieskabt

– afsæt i nutidig problematik

→ Hvilke tanker, handlinger og politiske beslutninger har skabt problematikken?

→ Kunne fortidige problematikker have været løst på anden vis – og hvilke konsekvenser kunne elevernes løsninger tænkes at have forårsaget?

→ Hvordan ville verden have set ud i dag, hvis udfordringen var blevet løst ud fra elevernes forslag?

→ Hvilke eksistentielle og politiske holdninger er elevernes løsninger præget af – hvor kommer de fra?

Fremtidsforventninger

– og sammenhængsforståelse

Afsæt i fortiden – fx nationalismens udvikling i 1800-tallet.

→ Hvilke sammenhænge og tanker fra dengang kan eleverne se tegn på i deres samtid?

→ Hvordan påvirker det elevernes forestillinger om fremtiden?

→ Skab en historisk fortælling om, hvordan verden ser ud om 20 år – hvilke håb og bekymringer ligger heri?

→ Bud på løsninger til nutidige konflikter, der vedrører nationalitet og tilhørsforhold

Den Danske Borgerkrig

– afsæet i omskrevet uddrag af scifi-roman

- Skabe en sammenhængende historisk fortælling, der sandsynliggør, at en borgerkrig bryder ud i Danmark om kun fire år
- Anvend historiske begivenheder eller temaer som inspiration til elevernes egne fortællinger
- Realistisk fiktion m. skriftlig dokumentation af kilder
- Fri fremlæggelsesform – fx brev, nyhedsindslag, film...

De hvide mænd

– afsæet i scifi-roman (evt. tværfagligt)

- Hvilke sociale, kulturelle og politiske overbevisninger præger fremtidsscenariet?
- Hvilke af disse overbevisninger er fremherskende i nutiden?
- Er scenariet realistisk, set i et historisk perspektiv? Hvordan har man fx tidligere behandlet afvigere? Hvem er nutidens afvigere – hvordan behandles de?
- Findes der nutidige totalitære regimer, der minder om magthaverne i fremtidsscenariet?

Sæt dig selv i spil

Brug nogle minutter på individuel
brainstorm

Skriv så mange idéer som muligt
– kun én idé på hvert papir

Inspiration

At være historieskabt
Afsæt i nutidig problematik...

Fremtidsforventninger og
sammenhængsforståelse
Afsæt i fortidige temaer eller problematikker...

Et fiktivt fremtidsscenario
Afsæt i roman, film eller et scenarie, som du selv
opfinder...

Noget helt fjerde
Afsæt i hvad som helst, der giver mening for dig...

Mødet på Midten

Rids kort jeres idéer op for hinanden

Vælg derefter den bedste idé, som personen til højre for dig har fået. Læg idéen ind midt på bordet.

Den med de mørkeste øjne begynder. Skift til alle har valgt en idé.

Idéudvælgelse

Drøft potentialerne ved gruppens idéer

Præsenter kort de udvalgte idéer

Af hjertet tak
– for jeres deltagelse...